

**ИНТЕРАКТИВНОТО ОБУЧЕНИЕ КАТО ФАКТОР ЗА ФОРМИРАНЕ НА
ПРАКТИЧЕСКИ УМЕНИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ**

Галя Янкова, Павлинка Добрилова

*Медицински университет - София, Филиал "Проф. д-р Иван Митев" – Враца,
Катедра „Здравни грижи“, Р България, g.iankova@filialvratsa.mu-sofia.bg*

**INTERACTIVE TRAINING AS A FACTOR FOR FORMING PRACTICAL SKILLS AND
PROFESSIONAL COMPETENCES.**

Galya Yankova, Pavlinka Dobrilova

*Medical University Sofia, Branch "Prof. Dr. Ivan Mitev" Vratsa, Department of Health Care,
Bulgaria, g.iankova@filialvratsa.mu-sofia.bg*

Abstract

The professional training of healthcare professionals requires the acquisition of highly specialized knowledge, skills and habits. This is a difficult and lengthy process and requires a modern technological approach to forming professional competencies in patient care.

Interactive technologies in the educational process provide students with ample opportunities to master practical skills, build relationships and communication abilities.

The purpose of this study is to examine the opinions of nursing students regarding the application of interactive educational technologies in the course "Nursing in Pediatrics".

The study was carried out in the framework of a research project funded by the Medical University - Sofia, from the GRANT-2025 competition on the topic: Introduction of interactive methods in the practical training of students in the professional field of "Healthcare".

The opinion of 204 students studying at the Branch "Prof. Dr. Iv. Mitev" - Vratsa, at the Medical University - Sofia, majoring in "Nursing" was analyzed. A direct anonymous survey was used, with a specially developed questionnaire for the purpose, regarding the application of interactive technologies in education.

The results show a high appreciation of interactive learning as a method for forming professional competence. The most preferred interactive methods in the learning process by students are multimedia presentation, role-playing and discussion.

The surveyed students are of the opinion that the application of interactive teaching methods in the educational and practical classes in "Nursing Care in Pediatrics" will improve their professional training, and this will facilitate the transition to independent professional activity.

Keywords: *interactive learning; students; practical skills; professional competence*

Въведение

Образованието е една от най-важните области на човешката дейност и определящ фактор за развитието на човечеството. То е и ключово средство за формиране на гражданско общество.

Съвременното образование в областта на сестринските грижи е изправено пред предизвикателството да се справи с реализирането на една от важните задачи – да формира у обучаемите комплекс от компетентности, които са солидна основа за усвояване на специфични за професията знания, умения и способности, и са гаранция за справяне с ежедневните задачи. Важно е бъдещите професионалисти по здравни грижи да бъдат обучени да установяват баланс между развиването на техническите си умения и формирането на професионално поведение спрямо пациента, неговото семейство и окръжаващата го среда.

Професионалната подготовка на здравните специалисти изисква придобиването на високоспециализирани знания, умения и навици. Това е труден и продължителен процес и налага модерен технологичен подход за формиране на професионални компетентности в грижите за пациентите.

Обучението на студентите медицински сестри в Р. България се осъществява в съответствие с Единните държавни изисквания [8] и съчетава традициите на сестринското образование в страната с високите европейски и световни стандарти за качествени сестрински грижи [12, 14].

Педиатричната помощ е основна дейност на специалистите по здравни грижи. Добре подготвените здравни професионалисти могат да прилагат качествени педиатрични здравни грижи, съобразени с общите принципи за здравословно и пълноценно детство, както и с детската патология в различните периоди на развитие; да оказват адекватна психоемоционална, социална и логистична подкрепа на детето и семейството му; да подпомагат, съветват, насочват и обучават родителите и общността в отглеждането на дете, превенцията от инвалидизация от хронични заболявания, профилактика на детската заболяемост.

Учебната дисциплина “Сестрински грижи в педиатрията” е една от задължителните в курса на обучение по специалност „Медицинска сестра“ и е насочена към предоставяне на здравни грижи на деца от 0 до 18-годишна възраст, и работа с техните семейства и общността. Детето не е умален възрастен индивид и това определя специфичната роля на медицинската сестра в планирането, организирането и прилагането на сестрински грижи при деца.

Обучението включва теоретична част и учебно – практически занятия, които да формират професионалисти, способни да организират качествени грижи, отговарящи на непрекъснато нарастващите потребности на децата.

В реална практическа ситуация при работа с пациенти, не винаги е възможно преподавателят да преподава на студентите необходимите практически умения и способности, да изследва различни подходи в грижите при конкретен пациент. Този проблем се утежнява от факта, че родителя /попечителя на малкия пациент може съвсем законно, въз основа на правни и етични стандарти, да откаже студентите да участват в лечебно-диагностичния процес, а още повече да откаже те да извършват медицински процедури. Това изисква по - широко използване в учебния процес на активни и интерактивни методи на обучение, които наред с традиционните ще спомогнат за формирането и развитието на практическите умения на студентите.

Използването на интерактивни методи на обучение позволява решаването на няколко проблема едновременно, в това число – обучение, развитие на комуникативни умения и способности. Води до ефективно усвояване на учебния материал, формиране на мнения и нагласи у студентите, развива житейски и професионални умения и достигане до осъзната компетентност на студента [6, 7].

Практиката показва, че реализирането на студентите в социалната и професионална среда се улеснява, ако традиционното обучение умело се разширява и допълва, чрез прилагането на интерактивни методи в образователния процес [3, 5, 10, 15]. Така обучаваните лица успяват да изпробват практически наученото макар и в обучителна среда, да достигнат до важни съждения и да преработят познати информационни съдържания по нов начин, което гарантира достигане до творчески решения и развитие на творческо мислене [1, 4, 11, 13].

В XXI век сестринството е стойката между пациента и здравната система, като медицинските сестри са от ключово значение за здравето на всяка нация. Следователно обучението на бъдещите медицински сестри има за цел адаптиране към новите технологии в процесите на преподаване и учене.

Целта на настоящото изследване е да проучи мнението на студентите от специалност „медицинска сестра“, относно прилагането на интерактивни образователни технологии в учебната дисциплина „Сестрински грижи в педиатрията“ .

Материал и методи

Настоящото проучване е реализирано в изпълнение на научноизследователски проект, финансиран от Медицински университет – София, от конкурс GRANT–2025 на тема: Въвеждане на интерактивни методи в практическото обучение на студентите от професионално направление „Здравни грижи“

Проучването е проведено в периода април-май. 2025 г. сред 204 студенти, обучаващи се във Филиал „Проф. д-р Ив. Митев“, Враца, при Медицински университет –София, по специалност „Медицинска сестра“. Възрастовият обхват на изследвания контингент е 20 – 50 години. Средната възраст на респондентите е 27г. ($\chi = 26, 58$). От всички анкетирани 96,6% ($n=198$) са жени и 3,4% ($n=6$) са мъже. Половата структура е свързана с профила на университета и феминизиране на голяма част от специалностите и професиите. Изследването е представително за студентите – бакалаври от втори, трети и четвърти курсове по специалността „медицинска сестра“ за учебната 2024/2025г.

Информацията е получена, чрез пряка анонимна анкета, със специално разработен за целта въпросник, относно прилагането на интерактивни технологии в обучението.

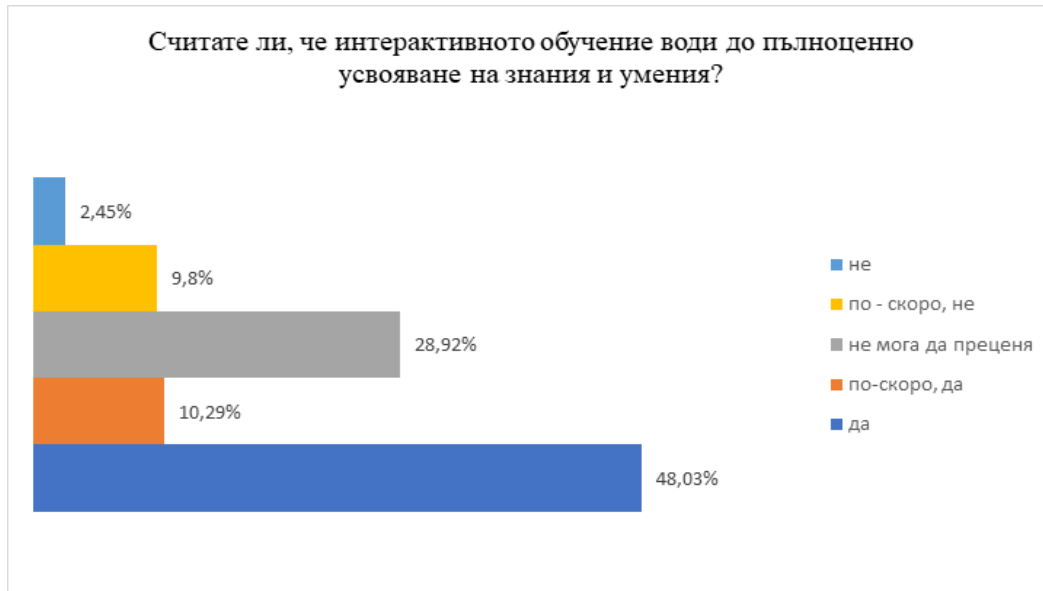
Обработката на резултатите, статистическият анализ и съхранението на данните са извършени с IBM SPSS Statistics 19.0. Данните са анализирани с помощта на дескриптивен анализ при ниво на значимост $p < 0.05$. Таблиците и графиките са изработени чрез програмите Word и Excel.

Резултати и обсъждане

Съвременната тенденция в стратегията на професионалното образование е въвеждане на такива форми на обучение в образователния процес, които обхващат всички видове традиционни и нетрадиционни методи на обучение. Дейностите са насочени предимно към самостоятелното придобиване на знания и умения от студентите в процеса на активна умствена и практическа дейност.

Понятието „интеракция“ като термин означава „взаимодействие и взаимовлияние между хората в процеса на общуването им“ [2, 9]. За обучителния процес, интерактивността е начин на общуване между обучаващ и обучаван, между самите обучаващи или между обучаван и учебните ресурси, като в хода на това общуване, те взаимно си взаимодействат. Гледната точка на студентите за значението на интерактивните методи за пълноценното усвояване на знания и умения е показано на фиг.1.

Половината от респондентите (48,03%, $n=98$) оценяват високо интерактивното обучение, като метод за формиране на професионална компетентност. Положителна нагласа към тези технологии изразяват 10,29%. Пренебрежимо нисък е процента на студентите, които имат негативно мнение (2,24%, $n=5$) по отношение на приноса му за усвояване на професионални умения.

Фиг.1 Значение на интерактивното обучение за пълноценно усвояване на знания и умения, според студентите

За формирането на професионални компетенции и активирането на когнитивната дейност на студентите в процеса на обучение е необходимо съчетаването на традиционни и интерактивни технологии, като така двата подхода се допълват и се използва максимално техния потенциал. Допълването на традиционните методи на преподаване с интерактивните образователни технологии в учебния процес са подкрепя от 2/3 от студентите (71,08%, $n=145$). С „по- скоро“ да са отговорили 17,16% ($n=35$). Малка част от анкетираните (79,8%, $n=20$) са отговорили „не мога да преценя“, а четири студенти (1,96%), са дали отрицателен отговор. (Фиг. 2)

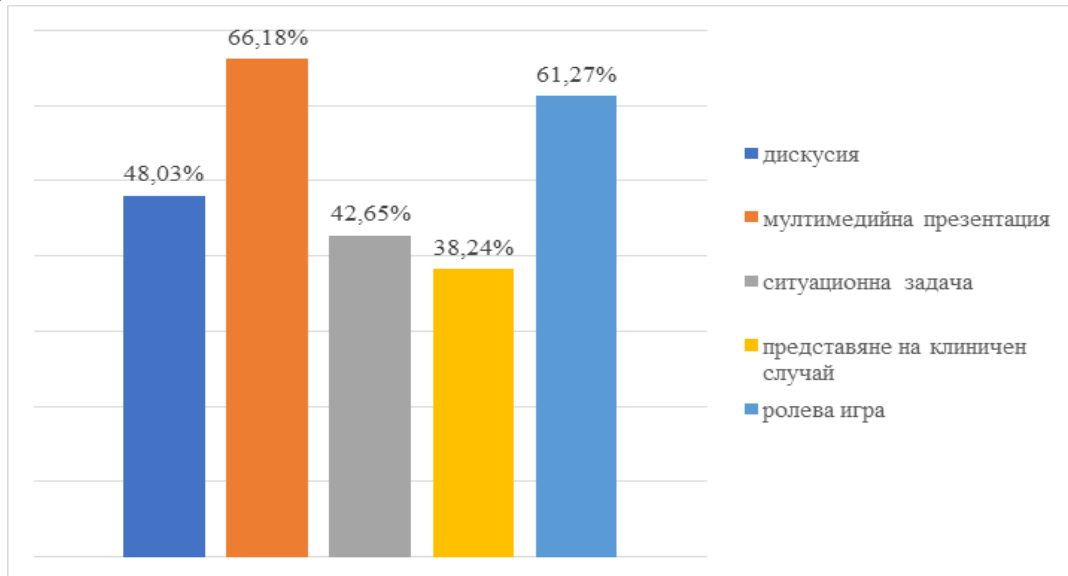

Фиг. 2 Потребност от съчетаване на традиционните и интерактивните методи на преподаване и учене, според студентите.

Интерактивните форми на обучение дават възможност за пресъздаване на предмета и социалното съдържание на професионалната дейност на бъдещите специалисти по здравни

грижи. С тяхната помощ се възпроизвежда професионална среда, подобна по основните си съществени характеристики на реалната и така се придобива опит в контролирана среда без риск за студента и/или пациента.

Най – често предпочитаните интерактивни методи в учебния процес от студентите са: мултимедийна презентация (66,18% , n=135); ролева игра (61,27% , n=125); дискусия (48,03%, n=98); ситуационна задача (42,65%, n=87) и представяне на клиничен случай (38,24%, n=78). (Фиг. 3)

Фиг.3 *Предпочитани от студентите интерактивни методи на обучение*

Интерактивните технологии в образователния процес предоставят на студентите широки възможности за овладяване на практически умения, изграждат отношения и комуникативни способности. Анкетираните студенти са на мнение, че прилагането на интерактивни методи на обучение в учебно – практическите занятия по „Сестрински грижи в педиатрията“ ще подобри професионалната им подготовка (61,27%; n=125), а това ще улесни прехода към самостоятелна професионална дейност. (Фиг. 4)

Фиг. 4 *Значимост на интерактивните методи на обучение в учебно – практическите занятия по „Сестрински грижи в педиатрията“ според студентите.*

Заклучение

Динамиката на развитие на медицината и технологиите повишава изискванията към висшето сестринско образование, което трябва да подготвя търсени и конкурентноспособни специалисти.

Уменията, които една добра медицинска сестра трябва да притежава, включват решаване на клинични проблеми, преценка, вземане на решения, комуникация, оценка на медицинска информация и терапевтични знания. Тези умения са от решаващо значение за практикуващата медицинска сестра. Еднопосочният поток от знания преподавател - студент (т.е. традиционното дидактическо преподаване) вече не се счита за ефективен метод за повишаване на компетентността. Съвременните методики на преподаване, които наблягат на интерактивността, са показали, че осигуряват по-ефективна основа за подобряване на компетентността в предоставянето на здравни грижи. Те се превръщат във важни инструменти в образователния процес, което налага интегрирането им в традиционните методи на преподаване.

Благодарности: Настоящата работа е осъществена с финансовата подкрепа на Медицински университет – София, в изпълнение на научноизследователски проект, договор № Д- 189 / 04.06.2025г., от конкурс ГРАНТ – 2025 на тема: "Въвеждане на интерактивни методи в практическото обучение на студентите от професионално направление „Здравни грижи“.

Литература:

1. Георгиева–Цанева Г. Създаване на модели на сериозни образователни игри с приложение в медицинското обучение. Сб. доклади от научна конф. с международно участие. Велико Търново, 2021, 157-163.
2. Десев Л. Речник по психология, София, 2001, 190
3. Добрилова П., Г. Янкова. Видеоалгоритмите като средство за повишаване на практическите умения на студентите от професионално направление „Здравни грижи“. Сестринско дело, Год. 54, 2022, Бр. 2, с.3-8,
4. Лазарова С, Лазарова Л. Смесени форми на обучение – иновативен подход за преподаване и обучение във висшите училища. Педагогика, 2019, 91(1), 17-31.
5. Митева, Кр., З. Атанасова. Практическото обучение за изграждане на професионалните компетенции на медицинските специалисти. Science & Technologies. Vol. I, N. 1, 2011, 127-131
6. Моллова К. Влияние на интерактивните технологии за формиране на професионални компетенции при студентите от специалност рехабилитатор. Дис.труд за присъждане на научна и образователна степен “доктор”. МУ – Варна. 2023,144
7. Моллова, К. фактори за осъществяването на ефективен интерактивен образователен процес според студентите рехабилитатори от Медицински Колеж Стара Загора. Knowledge: International Journal, 2023, Vol 57, Issue 4, p511
8. Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалностите "медицинска сестра", "акушерка" и "лекарски асистент" за образователно-квалификационна степен "бакалавър" (загл. изм. и доп. - ДВ, бр. 32 от 2016 г.)
9. Нишева В., Е. Димитрова. Методика на обучението по практика в медицинския колеж, Плевен, 2003.
10. Сербезова И. Модел за изграждане на професионална компетентност при студентите - медицински и здравни специалисти, във факултет „Обществено здраве и здравни грижи“ – Русенски университет „Ангел Кънчев“. Сестринско дело, 45, 2013, № 2, 3-7

11. Янкова, Г., П. Добрилова. Учебните видеоалгоритми – нова парадигма в преподаването на превързочни техники на студентите по здравни грижи. Сестринско дело, Год. 54, 2022, Бр. 1, с.31-38
12. Dobrilova, P. P., G.T. Yankova. Analysis of the need to introduce video didactic materials in health care training. Journal of International Scientific Publications. Educational Alternatives. Vol. 19, 2021, 108-114
13. Dobrowolska B., Ślusarska, B., Zarzycka, D., McGonagle, I., Pawlikowski, J., & Cuber, T. (2014). Care concept in medical and nursing students' descriptions – Philosophical approach and implications for medical education. Annals of Agricultural and Environmental Medicine. Vol 21, No 4, 854–860
14. Yankova, G.T., P.P. Dobrilova. Role and place of video algorithms in the teaching of bandaging techniques. Journal of International Scientific Publications. Educational Alternatives. Vol. 19, 2021, 403–410